

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na cel poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za čertert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za čertert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXI.

V Ljubljani 18. grudna 1868.

List 51.

Cerkvene pesmi.

(Dalje.)

Prestavljá J. Bilc.

0 šestí urí.

(Jam lucis).

Že svitla solnca luč svetí;
Boga ponižno prósimo,
Da v delih dne današnjega
Obvarje nas škodljivega.

Naj v persih čisto bo sercé,
Sovraštvo naj beží od nas;
Napuh mesá pa naj krotí
Pijače zmernost in jedí.

Naj jezik berzda in krotí,
Da studni molčal bo prepír,
Pokrije skerbno naj oči,
Da grešnega ne gledajo.

Da ko se vmakne dan od nas,
In zopet pride tiha noč,
Po postu čistega sercá
Pojemó njemu slavo, čast.

Bogu Očetu bodi čast,
In njega Sinu edinemu,
In Svetemu Tolažniku
Zdaj in na čase večne vse! Amen.

0 devetí urí.

(Nunc sancte.)

Zdaj prosimo Te, sveti Duh,
Edin' z Očetom, s Sinom, Ti
Navdajaj blagovoljno nas,
V naše serca se razlij.

Naj usta, pamet, čut in moč
Spoznanje vedno terdijo;
Ljubezni ogenj naj žarí,
Zažiga plam naj bližnjega.

Dodeli, Oče vsmiljeni,
Enak Očetu edini Sin,
Ki s Tolažnikom blaženim
Kraljuješ, vladaš vekomaj. Amen.

0 dvanajstí urí.

(Rector potens.)

Vladar mogočni, pravi Bog,
Menjavo časom daješ Ti,
Ti s svitom zoro razsvetliš,
In poldne z žarki ognjenimi.

Sovraštvo vniči in prepír,
Škodljivo vem' vročino nam,
Telesom našim zdravje daj,
Dodeli sercem pravi mir.

Dodeli Oče vsmiljeni,
Enak Očetu edini Sin,
Ki s Tolažnikom blaženim
Kraljuješ, vladaš vekomaj. Amen.

0 tretjí urí popoldne.

(Rerum Deus.)

Bog, Tebi moč, ki vse vzderží,
Nepremeljiva vedno je,
Ta moč svitlobe dnevne čas
V nasledbi odločuje ur.

Daruj zvečer nam svitlo luč,
V življenju da ne pademo:
Temuč pravične smerti dar,
Naj čaka večna slava nas.

Dodeli Oče vsmiljeni,
Enak Očetu edini Sin,
Ki s Tolažnikom blaženim
Kraljuješ, vladaš vekomaj. Amen.

Po sv. Obhajilu.

Slavo poj, o duša verna!
Milemu Zveličarju;
Sreča tvoja neizmerna
Naj te sili, Ljubemu —
Se preserčno zahvaliti,
Ga ljubiti z vsih moči,
Serce vneto Mu dariti
Za neskončne milosti.

V prah pogrezni se, — goreče
Hvali, móli naj sercé
Njega, ki je vir vse sreče,
Blagra in sladkosti vse.
Njega — ki te je ustvaril,
Te rešiti — kri prelil,
Te je dans oblagodaril —
Božji Sin preljubeznjiv!

O presrečna! daj, potrudi
Se hvaliti vredno Mu;
S trumo rajsko ne zamudi
Peti trikrat Svetemu.
Prosi iz nebes Marijo,
Vse svetnike na pomoč,
Da Neskončnega slavijo,
Ki je v tebi pričujoč.

Zdihni serčno: o častiti
Jezus, mili Ženin moj!
Večno hočem Te slaviti,
Večno v združenji s Teboj.
Glej, vesela vse darujem;
Kar imam, naj Tvoje bo,
Le o smerti — to zdihujem,
Kličí k sebi me v nebó. —
Radoslav.

Rojstvo Marije prečiste Device.

Tvoje rojstvo, o Marija,
Deva vsa brez madeža!
Mojo dušo zveseljuje,
Sladki vir je upanja.

Ti si Zarja, ki znanuješ
Izhajoča rajski svit,
Jezusa, rešnika sužnjih,
Ki je sad Tvoj prečastit'.

Stari zmaj se v strahu zviija,
Ko prikažeš se mu Ti —
Močna žena, ki mu glavo
Ima streti in moči.

Tvoje rojstvo zveselilo
Je nebó in celí svet,
Nado vlilo je očakom,
Da bo kmali rod otet. —

Združi, radostna se duša,
Danes s trumo zvoljeno.
Poj čast Devi naj bolj čisti,
Kar pod solncem jih je b'lo:

Slava, Zvezda ti rešenja,
O Marija! slava naj
Se glasi Ti, naj čistejša,
Slava, slava vekomaj! —
Radoslav.

Spomini mladostni škofa Bruté-a iz strašne dobe prekucije francoske.

(Dalje.)

Smert čast. gosp. Gautier-a iz Brutza in dobrega najem-
nika, ki ga je hotel varovati.

Častiti gosp. Gautier je bil o prekucijskem času vikar duhovnije Brutz, nekako poltretjo uro od Rennes-a. Brutz je bil prvi kraj, v katerem sem opravljal sveto službo, kamur so me med velikonočnimi počitnicami leta 1809 poslali iz semeniša za pomagavca ondotnemu fajmostru. To je bilo 16 lét po prigodku, kterega bom zdaj-le povedal. Dobro je bil farmanom še v spominu pobožni vikar, in še pomnim, s kako bolj potlačeno nejevoljo so govorili o onih, ki so ga umorili, kakor bi se bili bali prelomiti postavo, ktero jim je bil zaterdil umirajoči dušni pastir, da naj namreč odpusté morivcem njegovim.

Iztaknili so ga v njegovem prikritji o grozovitem času od 1793—1794. Goreč in zvest njegov prijatelj,

ki ga je prikrival, se je nekaj ustavljal sovražnikom, sune ga pa eden beričev tako z mečem, da se mu je jel drob razsipati, in ko so ga z gosp. Gautier-om vred hotli odpeljati, ni mogel iti. Vojaki so takega nekoliko časa dalje vlekli, zadnjič pa so bili prisiljeni vzeti kola, da so ga na nje naložili. Duhoven deržec svojega zdelanega prijatla na kolenih, ga je spovedal in pripravil za smert. Tako so šli dalje, kola so bile obdane na obeh plateh z vojaki, skoz vas št. Jakop, med Brutzom in Rennes-om. Kolikrat mi je prišel ta prigodek pred dušne oči, ko sem moral iti poznejši leta po ti poti! Ko je ubožeca skoz šentjakopsko vas gredé dosegel konec življenja, poprosi gosp. Gautier vojake, naj nekoliko postanejo, da bo tako ložej umerl. Besede njegove so ganile terde serca, in ustavili so se. Gospod Gautier seže po obredne bukvice in sv. olje, kar je imel vedno pri sebi, ter podeli zakrament poslednjega olja tukaj na sredi ceste, obdan od tistih, ki so ga peljali k smerti, umirajočemu svojemu prijatlu, ki je zgubil lastno življenje hoté rešiti življenje duhovnu. Trenutek pozneje ubožec dušo izdihne, in konje so zopet naprej pognali. V vernih očeh so bile pravi zmagovavni voz one revne kola, ki so peljale živega pa mertvega, eden se je bil že preselil v večno domačijo prejet plačilo, drugemu je bilo kmali za njim ločiti se iz tega bornega sveta. Ustavili so se zopet pred mestno gosposko, derhal se je zbirala na kupe, in zijala na kolih sedečega duhovnika in njegovega mertvega prijatla, ki je ležal zraven njega. „Ali je mertev?“ se prašajo, in kričé gerdobni šalivci. „Na sekiro z njim!“ Kmali potem so vzeli mertveca z voza, gosp. Gautier-a pa so odpeljali v ječo.

Minulo je nekaj dni, preden je bila obsodba izrečena. Nova postava, da se imajo namreč hudodelniki usmertiti v 24 urah po tem ko so bili vjeti, še ni bila takrat razglašena. Mnogo njihovih ovčic ga je obiskovalo, in slišal sem, da je vedno učil in priporočal, da naj le res po smerti njegovi vsim odpusté, ki so ga naznanili, in njegovo prikritje gosposki povedali. Dobro vem, da so ga koj drugi dan umorili, in je tako prejel slavno krono. Usmiljene sestre, ki so še smele takrat streči jetnikom, so poslale moji materi prepis njegovega poslednjega govora do svojih ovčic, ktere ga je spisal v večer pred smertjo. Dolgo sem hranil dragi ta govor, vendar sem ga zgubil, ne vem kako. Se pomnim, kako so nas oblivalé gorke solze, ko smo brali besede ljubezni, vere, in gorečnosti za vero, ktera se je v onem času tako ostudno napadala.

Armand de Montluc.

Z Armandom sva hodila skupaj v šolo v mladostnih letih; bil je sin družine, ki je bila ena naj bogatejših in starejših naših plemenitnikov, mile pa prijazne čuti, prav prijetnega obraza in dobroserčen; vsi smo ga prav radi imeli. Znano mi je mnogo zgledov radodarnosti do ubožcev, ktera čednost je bila lastnija te družine. Koliko lepih zgledov pa je ostalo skritih! Ko je bil še zelo mlad, mu je dal oče luidor (francoski cekin), naj bi ga obrnil, kamur mu je ljubo. Drugi dan najde denar perica, revna vdova, v peti njegove nogovice; skril ga je bil namreč naš Armand nalaš in je priprosto mislil, da ga bo perica obderžala, ter bi on tako imel dobro delo, ne da bi ga kdo zato pohvalil. Uboga vdova, dobro vedoča, kaj to pomeni, prinese (pošteno in po dolžnosti) denar gospej, in solze veselja in čudenja so ji kapale po licih. Starši so poterdili dar Armandov, in od tistega časa so prav skerbno pomagali v potrebah ubogi stari siroti. Tako dobroserčni Armand pa je sklenil svoje življenje v pregnanstvu, ko je moral tudi on bežati iz Francoskega, kakor veliko družih.

Tudi njegovi starši, naj bolj usmiljeni in radodarni ljudje našega mesta, so umerli v pregnanstvu. Gospa Montluc je razdelila velik del svojega premoženja beričem, se vé da z dovoljenjem časti vrednega moža, ki se je z njo v vsih rečeh popolno strinjal; hodila je ubožce tudi obiskovat na dom in stregla jim je v boleznih z lastno roko. Premagala je vsako natorno merzenje, in ni je strašila nobena nevarnost. Nastala je bila huda nalezljiva in kužna bolezen v našem mestu, pa dobra gospa je delala še gorečnije. Bila je povsod in stregla je vsem, ktere je napadla bolezen, tako, da jo je zapustil njen zvesti služabnik, ki jo je navadno spremljeval, premagan od nevolje in strahú pred smertjo. Zdaj je pa hodila okrog sama in opravljala naj nižje in naj studljivši dela.

Znana gospodičina Ciccé, sestra gospe Montluc, je stanovala v Parizu, bila je v resnici sveta ženska, opravljala je tako dela keršanskega usmiljenja, da jo je vse poznalo in visoko častilo. Verla ta gospa je bila o neki priložnosti na smert tožena, in kmali bi bila morala življenje zgubiti zavoljo tega, ker se ji je toliko gnjusilo majhen greh storiti, namreč zlagati se v sili, da bi se bila lahko rešila. Zastonj ji je pred oči stavil zagovornik veliko nevarnost, in postavino pot, po kteri se je sodnikom ravnati. Niso je mogli pregovoriti, da bi bila z neresnico odstopila od tega, kar ji je bilo znano. Lepa odkritoserčnost in poštenost njena pa jo je poslednjič vendar rešila. Vsi v sodni pričujoči so bili prisiljeni občudovati mično priprostost in modrost njenega obnašanja v tako nevarnem stanu. Opravičenje njeno je bilo sprejeto in oprostili so jo, ko si je pridobila zalugo zavoljo tako čiste ljubezni do Boga.

Mihec Magone.

Poglavje XIV.

Mihec bolan, in kaj se godí v bolezni.

V tem popisu je bilo omenjeno tovarštvo sv. Reš. Telesa, ki ga imajo mladenči v tem vstavu. Te-le so glavne ravnila te bratovšine: 1. Glavni namen je, zviševati božje češenje do naj svetejšega Sakramenta, in namestovati Jezusu Kristusu žaljenja, ki se mu godé v tej naj veličastniši skrivnosti od nevernikov, krivovercev in hudobnih kristjanov. 2. V ta namen gleda družba svoje obhajila tako razdeliti, da zamore vsak dan kteri k Božji mizi pristopiti. Vsak družnik gleda, da je s privoljenjem spovednikovim o prazničnih dnevih in enkrat v tednu pri sv. Obhajilu. 3. S posebno radovoljnostjo opravljajo vse opravke, ki zadevajo sv. Rešnje Telo, kakor k sv. maši ali pri blagoslovu z Najsvetejšim streči, sv. Potnico k bolnikom spremljati, obiskovati sv. Rešnje Telo v tabernakeljnu, in še prav posebno kadar je izpostavljeno. 4. Vsakemu se je naučiti, da zna dobro k sv. maši streči, ter opravlja na tanko vse obrede in izgovarja pobožno in razločno besede te visoke skrivnosti. 5. Vsak teden imajo duhovni pogovor (konferencijo) in vsak gleda, da je pričujoč, pa tudi druge opominja, da na tanko prihajajo k nji. 6. V dogovorih se obravnavajo reči, ki zadevajo češenje do naj svetejšega Sakramenta, kakor n. pr.: spodbudovanje, da naj se vsak pripravlja k sv. Obhajilu z naj večí zbranostjo; podučevanje, kako naj se pomaga tistim, ki grejo v prvo k sv. Obhajilu; pomagati pripravljati se k sv. Obhajilu in potem zahvalo opravljati — pri tacih, ki jim je treba; razširjati bukve, podobé, listke, ki imajo ta namen. 7. Po dogovoru se vzdigne duhovni cvetek (listek), ter vsak čez teden opravlja, kar je na njem zapisanega. —

V sredo-večer (19. pros. 1859) sem Mihca prašal, kaj mu je, in odgovorí mi, da nič ne; le červi ga ne-

koliko nadlegajo. To je bila njegova navadna bolezen. Dobil je za to potrebo neko pijačo, potem se ulegel in je mirno noč prespal. Zjutraj je vstal ob navadni uri s tovarši vred, opravil zjutranje molitve in z nekaterimi tovarši šel k sv. Obhajilu, kterege je daroval za umirajoče, kakor je imel navado vsak četrtek v tednu. Šel je potem na razvedrilo, pa se ga ni mogel vdeležiti, červi so mu nekoliko težko sapo delali. Dale so se mu nekatere zdravila zoper take nadležnosti; obiskal ga je tudi zdravnik, pa ni našel nobenega znamenja bolezni. Njegova mati je bila takrat v Torinu in ga je tudi prišla obiskat, in poterdila je sama, da njen sin je tej bolezni podveržen zmiraj od mladih nog, pa da take pomočke mu je tudi ona dajala, kakor jih zdaj dobiva.

V petek je hotel vstati, ker je želel iti k sv. Obhajilu v čast trpljenja našega Gospoda Jezusa Kristusa za srečno zadnjo uro, kakor je imel navado; pa so ga odvernil, ker mu je bilo huje. Vender pa do zdaj še ni bilo nič nevarnega znamenja. Ob dveh popoldne se začne nevarnost razodevati, — pritaknil se je bil tudi kašelj in kar je izmetal, je bilo barvano s kervjo. Poslali smo precej po zdravnika, da bi ne bili v negotovosti in se v zdravilih kje kaj ne zmotili.

Njegova mati, navdana s keršanskim duhom, mu reče med tem: Mihec, ta čas, da pride zdravnik, bi se utegnil spovedati, kaj ne? — Prav rad, ljuba mati! Spovedal sem se še le včeraj zjutraj, in bil sem tudi pri sv. Obhajilu; vender želim spoved opraviti, ker vidim, da bolezen prihaja huda.

Pripravljaja se nekatere minute, in spové se; potem v pričo mene in svoje matere z jasnim obrazom reče smehljaje: Kdo vé, če je ta moja spoved vaja za srečno smert, če ni mar res že spoved za samo smert!

— Kaj meniš? mu odgovorim, ali bi želel ozdraviti se, ali iti v sveti raj?

— Bog vé, kaj je bolje za-me; jaz družega ne želim, kakor to, kar je njemu všeč.

— Ako bi ti Bog na zbiranje dal, ali ozdraveti, ali pa preseliti se v sv. raj, kaj bi izvolil?

— Kdo bi bil tolik bedak, da bi si ne izvolil nebés?

— Ali želiš iti v nebesa?

— Kaj pa da želim! Želim iz celega serca, in že nekaj časa zmiraj za to Boga prosim.

— Kdaj bi pa ti želel iti v nebesa?

— Precej bi šel, samo ako bi Bogu dopadlo.

— Prav; vsi skupaj recimo: V vsih rečéh, v življenji in v smerti naj se zgodi sveta, prečešena volja Božja.

Ta trenutek pride zdravnik, ki najde, da se je bolezen čisto na hudo obrnila. „Na slabem smo, reče, tek kervi se silno zaganja v želodec, in ne vém, če bomo temu našli pomoček.“

Stori se, kar je moč; pa vse zastoj.

Ob devetih zvečer (21. pros. 1859) Mihec sam pravi, da bi bil rad še enkrat obhajan, preden umerje; toliko bolj, pristavi, ker dávi nisem mogel iti. Nedoučakano je želel prijete Jezusa, ki ga je že od davno tako pogosto prejemal in s tem tako lepe zglede dajal.

O začetku svetih opravil mi je djal v pričo družih: Priporočite me tovaršem v molitev; naj prosijo, da mi bo Jezus v naj svetejši Skrivnosti v resnici moja popotnica, moj spremljavec v večnost. Ko je prejel sv. Hostijo, je s pomočjo nekega družega zahvalo opravil.

Čez čert ure je jenjal poprijemati besede, ki so se mu brale, in ker ni več besedice spregovoril, smo mislili, da ga kar končno moči popušajo. Čez malo minut pa z veselim obrazom in skorej v podobi šale dá znamenje, da naj ga poslušajo, ter reče: Na lističu v nedeljo je bila pomota. Tam je bilo pisano: Na s o d b i bom sam z Bogom, pa ni res, ne bom sam, tudi

blažena D. Marija bo z menoj, in mi bo pomoč; torej se mi zdaj ni nič več bati: le pojdemo, kadar koli je treba. Mati Božja presveta sama me hoče k sodbi spremiti.

Tri mesce na Julovem.

XXXIII.

(Lepi kraji. Sebastije, Samarija ali Šomeron in njena zgodovina. Malikovavka iz Sidona, Ahab in Baalov tempelj, sužnost v Asiriji, Janez Hirkan, Herod in nove zidanja, ostanki mesta in tempeljna. Sedanja Samarija. Grob in cerkev sv. Janeza Kerst. Musulmansko spoštovanje do sv. Janeza Kerst. — Zgodovina groba in cerkve sv. Janeza K. — Žalostni konec Herodov in Salomin. Lepe okrajine nadalje. Sili. Majeron. Džeba. — Samur (Betulija) in njegove zgode. Kabatije in Dotain. Dženin.)

Dvajsetega mal. travna ob šestih zjutraj smo odrinili iz Sihema (Napluza) dalje proti Nazaretu. Kakor okrog Sihema, tako je uro deleč naprej vse polno lepega zelenega drevja raznega plemena. Dolina je kaj lepa; kolikor bolj smo šli proti severu, toliko bolj domače se mi je zdelo. Razložek v poljski rasti je res med Judejo in Samarijo silno velik. — Do 8 smo kake dvé veči vasi vidili ob levi strani. Ob 8 smo dospeli na višino in odperl se nam je drugi dol ob levi, pokazali so se tudi iz daljine griči proti srednjemu morju in dvoje mesto v gorovji, ki so ju nam imenovali „Darb-Adi“ in „Tolma.“

Nagnemo se v dol, in čez ne dolgo časa jezdimo skoz star obok v drugo prav imenitno mesto, če tudi je sedaj le revna vas, namreč v Sebastije (Sebastijeh), nekdanjo Samarijo. Preden pa o tem mestu kaj povém, naj omenim, da od Napluza dalje smo vidili že zrelih in zorečih žit, kakor ječmena, pšenice; pred Napluzom so bile žita še le v klasji in poprej še bolj mlade. Menda ondi ne določuje veči vročina bolj zgodnje žetve, ampak morebiti obilniši deževanje in bolj vodenični kraji. Ves hrib ob Sebastii je v oljkah in kraji samarijski so viditi rodovitni.

Samarija, hebr. Šomeron, sedaj Sebastije. To mesto je zidal Homri 925 lét pred Kristusom. Postal je bilo za malo časa tudi stolnica kraljestva Izraela, ki je bila ustanovljena zaporedoma v Sihemu, v Tirci (Tirtzah) in v Rami (Ramah). Ahab, Homri-ev (Amrijev) sin, je bil v zakon vzel hudoglasno Izabelo, hčer sidonskega kralja, in vgnjezdil je bil v Samarii s hudobno ženo češenje sidonskih malikov. Najberže na višavi Semer je bil postavil Baalu tempelj (I. Kralj. 16, 31. 32). Baal je bil znamenje solnca, ki so ga imeli za gospodarja na nebesu. Zavoljo nezvestobe in pregréh pa je bil Bog poslednjič samarijsko kraljestvo dal Asirijanom v roke, l. 721 je bil Samanasar kraljestvo razdjel in prebivavstvo odgnal v sužnost. — Pozneje je Makabej Janez Hirkan to mesto zavoljo njegovega ostudnega malikovavstva napadel, ga je celo leto oblegal, premagal in ga čisto razdjel. Gabinij, rimski vojvod in poglavar v Sirii, je bil Samarijo zopet pozidal; Herod, imenovani veliki, pa jo je bil silo zlepšal in vterdil. Cesar Avgust je bil namreč Samarijo Herodu v dar dal, zavoljo tega je Herod njemu na čast zidal prekrasen tempelj, mesto pa je imenoval naravnost cesarsko mesto, Sebaste (Avgusta). Kaj veličansko je móglo res biti lepoticje tega mesta, ker še zdaj stoje in leže po homcu nad vasjó stebri od tempeljna in mesta. Čert ure deleč ob poti po obéh stranéh proti večeru sva naštela z g. Hürmanom 150 stebrov in njih čokov. Na homcu v enem kraju pa jih kar cela rida skupaj veličastno še stoji. V 4. in naslednjih stoletjih so bili ondi tudi škofje, Marinus je leta 325 bil v nicejskem cerkvenem zboru. Križarji so bili o svojem času ondi v novo postavili škofijski sedež.

Sedanja Samarija, Sebaste, Sebastijeh je vas s kamicami 60 hišami, ki so skerpane iz nekdanjih podertin, in šteje do 500 prebivavcev. Naj znamenitiši ozidje je precej ob znožji homca musulmanski medžid (mošeja) ali prav za prav, ostanki cerkve sv. Janeza Kerstnika. Prav rad bi bil vidil grob in mošejo, pa k nesreči je bil ravno petek, musulmanski praznik, in taki dan ne pusté nobenega drugoverca v svoje svetišča. Le odzunanaj smo vidili grob sv. Janeza Kerst., neko belo kapelico globokeje v zemlji, in gledali smo podertine nekdanje cerkve, ki še zdaj kažejo, kako veličanska je mogla biti. Zidali so jo bili križarji med letom 1150 in 1180, imela je tri ladije in bila je izmed naj imenitnih za cerkvijo Božjega groba v Palestini.

(Konec tega oddelka nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Naj podamo tukaj osnovane pravila nove katoliške družbe, ktere so se deželni vladi predložile. Take-le so:

Pravila za katoliško družbo na Kranjskem.

1. Katoliška družba za Kranjsko ima svoj sedež v Ljubljani.

Vsa družba je v prid vere in za dobre dela.

Namen njen je pred vsem drugim: poživljati in razširjati katoliško zavednost, dolžnost do cerkve, domovine in deržine, pa tudi skazovati dela keršanske ljubezni, posebno s pospeševanjem keršansko-katoliške odreje, s podpiranjem ubožnih bolnikov, in z boljšanjem zagrešenih.

2. Pomočki k temu bodo:

- Shodi družnikov, v kterih se bode dogovarjalo in sklepalo, kako bi se rešile zadeve in prašanja, ki pripadajo v to društvo;
- govori in branja, ki se bodo napravljali v ta namen;
- podučilni spisi in bukve, ki se bodo dajale na svitlo;
- odvrčevalo se bode razširjanje zoperkatoliških in kužljivih pisarij;
- razširjale se bodo dobre katoliške bukve ali pisarije za blaženje nravnosti in življenja, in pravila se bode lastna bukvarnica;
- naprava besédnice (Ressource) za odrašene moške družnike, vendar pa le iz njih posebnih lastnih pomočkov;
- raznotere zbirke radovoljnih darov za blažilne društvene namene;
- vstanovljanje in podpiranje katoliških odrejilnih naprav, naprav za ubožne in bolnike, pa tudi poslopj za boljšanje, za delavstvo itd., kolikor bodo pomočki dopuščali.

3. Družnik zamore biti vsak, kdor je katoliške vere, samo da to željo naznani in ga družni odbor sprejme. Odbor ne naznanuje vzrokov, ako komu sprejemo odreče. Ravno to veljá, ako bi se kdo iz društva izločil, k čemur tudi odbor oblast ima.

4. Družniki se zavežejo:

- Zapovedim katoliške vere primerno živeti;
- po 10 soldov na mesec plačevati, kar je najprej namenjeno za opravne društvene potrebe;
- družbine namene pospeševati z lastnim prizadevanjem in z radovoljnimi darovi.

Zato imajo pa družniki pravico, hoditi k vsem družbinim zborom, govorom in branjem, glasovati in voliti, in bukve iz družbine bukvarnice brati.

5. Veliki zbor zamore za častne ude te družbe voliti osebe, ktere imajo posebno zasluženje za sv. katoliško cerkev.

6. Vodstvo družbe opravlja brezplačno odbor 24 udov, ktere volí veliki zbor na eno leto. Izstopivši se smejo zopet voliti. Ta odbor si izmed sebe volí predsednika, njegovega namestnika, dva zapisovalca, knjižničarja, denarničarja in drugo potrebno osebstvo.

7. Odbor sklicuje zборе, zveršuje njih sklepe in ob koncu leta daje preštév zastran gospodarstva z družbinim denarom. Da odborovi sklepi veljajo, mora biti pričujoč predsednik ali pa njegov namestnik in saj 8 odbornikov.

8. Predsednik, in če je on zaderžan njegov namestnik, zastopa društvo na zunaj in podpisuje z enim odbornikom vred vse naznanila in pisma v imenu društva.

9. Veliki zbor zamore sklepati brez ozira na število pričujočih družnikov, samo da je bilo povabilo primerno razglašeno po tistih očitnih listih, ktere je bil odbor pri svojem nastopu za to odločil.

10. V odborovih kakor tudi v društvenih shodih je za veljavo sklepov treba čezpolovične, pri volitvah pa je zadosti podpolovična večina glasov.

11. Ako bi v družbinih zadevah vstal kak prepir, v tem konečno razsodi veliki zbor. Le-tá ima tudi pravico pravila prenarjati ali tudi določiti, da naj se društvo razpusti. Vendar pa se v tem zamore le takrat veljavno sklepati, ako je bila zadevna reč v razglašenem povabilu po imenu na dnevni red postavljena.

12. Dokler se družbini odbor po pravilih ne izvoli, oskerbuje osnovalni odbor njegova opravila.

Govor,

ki ga je imel

grof Viljem Wurmbrand

9. t. m. v Ljubljani

pred zbirališem za posvetovanje pravil katoliške družbe.

Gospodje!

Ne dajmo se, za Boga — ne dajmo se motiti strupenim pšicam, ki jih laži-liberalci ne le iz Kranjskega, ampak tudi od drugod streljajo na nas.

Pravim napak-liberalci, laži-liberalci, prav za prav pa bi mi bilo reči zoperliberalci, protiliberalci, zakaj nič ni s pravim liberalstvom tako naravnost nasproti, kakor je djanje naših novošegnih liberalcev.

„Svoboda v besedi!“

to je zapisano na njih zastavi. Ako govori pa vésten duhoven, jim je to nečimerno duhovsko žvekanje; — ako govori kmet, jim je neumna ropotija, bobnanje po „Novicah“ ali „Danici.“ — Rokovičar bi ne smel ziniti, in ako bi se prederznil celo plemenitnik svojo misel imeti, jo pošteno in naravnost izreči, — tu ti je zdajci ogenj in plamen po vsih strehah.

Če pa kdo v liberalcev rog zatrobi, tu precej veljá: „A — kmetič — ta je pa druga!“ In naj potem govori, kdor koli si bodi, plemenitnik, meščan, kmet, in naj govori kar koli hoče, še tako hudovoljno prevračanje, spake in natolcevanje, bodi si naj prederzniši, naj vertoglavniši laž: razkličejo ga za jasnega politikarja.

To liberalstvo (prostomiseltstvo) ni le samo napčno liberalstvo, ampak je nasprotnost pravega liberalizma.

Gospodje, pravi liberalizem je pri nas.

Dr. Massen v Gradcu je rekel v navdušenem govoru: „Ali mar nočemo svobodne cerkve, svobodne krone? Mar nočemo svobodnih kraljestev in dežel? — Gotovo je, mi vsi hočemo — ne razberzdanosti, ampak svobodo.“

Ali ni to čisto po besedi, kar tudi mi hočemo?

Naši nasprotniki pa so naslov „liberal“ že za-se v najem vzeli. Ne rujmo se za besede, pustimo jim naslov.

Od naslova liberalcev naj prestopim k njih tarnanju, ki so ga zagnali že o prvem znamenji našega bivanja. —

To tarnanje, ki utegne ravno tako postati zgodovinsko, brenči po vsi Liberalii. — Pustimo, naj le brenči, veselimo se tega; zakaj glasneje ko brenči, očitniše je, da že s prvim korakom, ki smo ga storili, smo se čversto vstopili, da smo res pravo zadeli. — „Kadar se psu na rép stopi, zacvili.“ —

Ako je že prva stopnja tako dobro vsajena, prav tedaj! — pojdemo še za dve, tri stopinje in vse dalje, dokler bo treba! Stopajmo naprej rezno in previdno, pa neprenehljivo.

Gospodje, velike reči so nam doseči, pa z malim moramo začeti. — Ako hočemo v začetku nekoliko, in polagoma veliko doseči, moramo sicer laži zagrinjalo z obličja tergati, ne smemo se pa čisto nič meniti za vse vpitje in lagój, za vse osebne napade in natolcevanja, za vse ošemljene (brezimenske) pisma, — vse to nas ne smé tudi en samkrat in ne eno sekundo zadrževati; naše glasilo mora biti brez prestanka:

„Veselo naprej!“

Pustimo za zdaj nasprotnike; dopustite mi pa o tej priliki, naj rabim pravico, katero mi dajejo moji sivi lasje, in če tudi nepoklican, naj Vam dam dober svét. Ako bi se imel kateri izmed Vas prav gorko znositi nad počenjanjem naših nasprotnikov, ali posebej zoper koga izmed njih, — naj moli raji en očenaš za njega. Vidili boste — jeza se bo kakor razpihnila, in s tako serčnostjo, s tako dobro voljo pojdete na delo, kakor bi se bilo Vam namesto nevšečnosti kaj prijetnega dogodilo.

Gospodje, jaz sem že v létih, veliko sem že skusil, in kar se mi zdaj tukaj, in z menoj Vam godi, in kar nas še čaka, to mi ni nič novega. — Leta 1848 in od tistihdob — sam ne vem kolikrat — sem bil imenovan „upornik“, „ultramontan“, „pregorečnik“, „jezuit“, „kapucin!“ Mirno sem to in tako preslišal, in — ostal sem to, kar sem bil. Marsikteri pa, ki se je takrat nad menoj šopiril, je čez kaj lét k meni prišel, mi roko podal in se mi zahvalil. Brez raznoterih pridevkov tudi tukaj nisem, in jaz in Vi z menoj pa tudi v prihodnje ne bomo v tem pomanjkanja terpeli. Naj bo! Tudi to ljubemu Bogu darujmo!

Bog noče smerti grešniku, temuč da se spokori, — in mi nočemo pogina našim nasprotnikom, temuč seboj jih želimo zediniti. — Res, da se nam bo to do čuda redkokrat dogodilo, ali če se izmed 100 primerljejev tudi le en samkrat obnese, je še zmiraj dobiček in Boga bomo zato hvalili. Naši nasprotniki so na eni, naši prijatli na drugi strani, ali med obojnimi je še mnogo, je večina naših soobčanov, ki niso do nas hudovoljni, ako tudi marsikteri tisto blebéče, kar mu liberalni časniki godejo.

Marsikteri izmed Vas pa vender prav pomišljivo z glavo odmajujejo zavoljo naše derznosti v tem početju. Ta se boji, da bomo le skutniki ali pomagači razdruževalni stranki, ktera bo rabila katoličanstvo za pomoček k svojemu lastnemu namenu.

Drugi miluje, da hočemo mir kaliti. Da bi bila na Kranjskem razdruževalna stranka, ktera bi hotla Avstrijo razdirati, to kar naravnost, s polnim prepričanjem in določno odrekujem. In ko bi bili tudi posamezni sanjarji, ki v pregorečnosti in iz pregorečnosti dalje segajo, kakor bi imeli, so ravno le posamezni. Ti posamezni nas ne bodo za seboj potegnili; morebiti pa se ravno nam vgodí, če ne vsih, saj ktere k sebi spraviti. Tukaj tedaj ni čisto nič nevarnosti, ta boječnost je brez vse podlage.

Znamenitiši za nas, ker tudi v večini, so tisti, ki

menijo, da z našim počenjanjem se mir bega. — Da smo marsikoga zbudili iz njegovega sladkega spanja, to je res, pa sej ravno to smo hotli.

Sicer je pa ta mir le na videz, le na trenutek; zakaj zdi se mi, da prej ali poznej mora silovito zbučati, ako se temu že zdaj nasproti ne dela, in ravno naše prihodnje djanje je zmožno to zbobnenje zadrževati.

Mi tedaj nismo kalivci mirú, mi ne delamo nevarnosti; mi pripravljamo velikoveč zavarstvo zoper beganje mirú, katero bi brez nas prav verjetno in pa kmali zbučalo.

Pojasnujte to v svojih krogih, in pogodilo se bo Vam ter boste marsikterega skerblijivega vpokojili, prepričali in za nas pridobili.

Meni saj se je to z dianskimi prilikami že prav obneslo; poskusite tudi Vi, Vam svetujem, pri svojih deržinah, prijatlih in znancih s tacimi prilikami. —

Ko sem bil namreč prašan, zakaj se tukaj očitno poganjam za brambo naše cerkve in se s tim tolikim napadom nastavljam, ko bi vender lahko v tak sladkem pokoju živel, — sem prašavcu odgovoril z nasprotnim prašanjem: ali bo on pač svojo mater branil, ako bi jo jeli ravnosledno napadati? — Na to, se vé, je odgovoril, da bi to gotovo storil, in pa precej pri prvem napadu — s polno resnobo, še več, z vso močjó, ker to je njegova dolžnost, kar vsak vé; jaz pa sem mu rekel: prav tako! jaz branim svojo mater, ktera me bo enkrat zopet združila z mojo telesno materjo, ki je pred menoj šla v večnost, — svojo večno mater — Cerkev, in tako delam, ker to je moja najsveteši dolžnost.

Na to je bil odgovor, kakor navadno: Pa sej vender katoliške cerkve nihče ne napada!

Odgovoril sem mu:

Prijatelj! o tem bi se dalo veliko govoriti, debele bukve bi se zamogle s tem popisati; toda zasramovanja in vednega zbadanja še omeniti nočem, izmed toliko dogodb naj le eno nategnem.

Materi, ki ima sedem otrók, se neutegoma eden s silo vzame in izroči se sodniku v nadaljno skerb in odmen!

Ali je ta mati napadena ali ne?

Moj baravec je obmolknil, in jaz, gospodje, tudi obmolknem. Nimam kaj več govoriti.

Bog z nami!

— A. K. — Še enkrat Monti in Tognetti. „Corresp. de Rome“ tudi spodbija napade sovražnih časnikov in ljudi gledé na obsodbo dveh hudodelnikov. Omenja pa tudi vedenje nesrečnikov v poslednjem času njunega življenja. Ker je o prvi točki že unkrat Danica dobro povedala, naj le povem, kar o poslednji reči piše omenjeni časnik.

Pred smertjo sta Monti in Tognetti več ko tisočkrat ponavljala: Gl' infami, ci hanno ingannati (preklicani hudobneži naju so goljufali).

Nič drugega ni šlo raz njunih ustnic nego neprenehano očitanje: treba ju je bilo opominjati, da naj odpustita „hudobnežem.“ Prava podoba revolucije sta bila ta dva človeka, ki sta v zaporu prav do predzadnjega dne svoje smerti pasla ono strast, ki vžiga razdevavce med seboj.

Monti, ki je bil menj divji, se je bil sicer podal zgodaj; ali Tognetti, ki je še zmiraj čakal na pomiloščenje, ni hotel vediti o nobeni verski pripomoči. Toda, kakor hitro zvé sodbo, se verže na kolena ter reče duhovnu, ki je imel ž njim opraviti: „Rojen sem kristjan, hočem umreti kot kristjan. Ali ene milosti potrebujem, te namreč, da ne bom gledal tega gerdobneža, Monti-ja, in da ne pojdem ž njim (skupej) v smert.“

Duhoven (pasijonist) ga prijazno objame in Tognetti zmiraj na kolenih, se spové. Gnada Božja je bila že prišla v njegovo dušo. „Oče,“ zakliče ko zopet vstane, „peljite me k Monti-ju, da se ž njim spravim.“

Oba obojenca se objameta. Dosihdob sta se sovražila kakor se sovražijo vsi razkolniki (sektirarji). In zdaj se ljubita prvič, objokujeta svojo zmoto in drug drugega opominjata, naj umerje ko skesan kristjan. Treba ji je bilo razdvojiti in Monti pravi Tognetti-ju: „Bodi miren, v nekoliko urah se zopet vidiva, da se ne bodeva nič več zapustila.“

Vsi taki občutki in misli, v katerih je v resnici človeška blagost ali zlahtnost in čast, se polastijo na enkrat njunih duš, prerojenih v zakramentu sv. pokore. Ta se čuti pravega ljubečega sina, uni postane ljubeznjiv oče: oba pa priporočujeta drage svoje mašnikom usmiljenim bratom. Monti piše papežu, ter pové, da njegova mladost je bila keršanska, ali ko se je pred štirimi leti zvezal s hudobnimi ljudmi, pristopil je k svobodnim zidarjem (frajmavrarjem), katerih hudobije je spoznal, ko že ni bilo več časa odpovedati se zločinstvu, kteremu sam ni priterdil, kakor ga je zavergia tudi vlada, in ktero je ponižno obžaloval pred Bogom in pred ljudmi.

Bivši pri treh mašah in pokrepčavši se za strašno pot z angelskim kruhom, prosila sta obojenca blizo smertnega kraja, da smeta govoriti s poveljnikom zvavov. G. bar. žl. Charette, ki je zapovedoval vojaškim kerdelom, pride jima naproti in Monti poklekne prvi ter prosi zveve in družine onih nesrečnih za odpuščenje, in da naj imajo usmiljenje do njegovih otrok. Zagotovljen, da mu je odpuščeno in da verh tega prevzamejo skerb za družino, izreče Monti te-le lepe besede: „V imenu Jezusa Kristusa, pred kterega imam ravno kar priti, dajte mi vendar, gospod, kako znamnje, da ste mi odpustili. Objemite me.“

Blagi polkovnik, ves ginjen, se pripogne k temu človeku in ga objame.

Tognetti tudi pride pokleknit pred g. pl. Charette-ja, govori enako, ter priporoča svojo ubogo mater; zadobil je tudi on odpuščenje in objemlje.

Potem gresta na morivni oder z zakrito glavo, brez zanikarne obupljivosti in brez prevzetnega bahanja, ko prava kristjana, srečna, da odkupita storjeno hudobijo s svojo kervjo, poljubita podobo Njega, ki je po nedolžnem umerl, da bi vse zveličal.

Med globoko tišino zavpije Tognetti: „Moj Bog! usmiljenje, usmiljenje!“

Razkolniki iz Florence pa so razumeli: „Živi Italija!“ Pa Italija, njuna Italija jima ne bode več živela.

Za čast človeštva in mir sveta bi želeli, da bi tudi ona (Italija) posnemala kesanje Montijevo in Tognettovo, in bivši deležna njunega zločinstva, naj bi ona pokleknila kakor oná, ter prosila namestnika Jezusa Kristusa za zamero. —

— **Pokop.** 12. grud. Danes ob desetih dopoldne je spremljala velika množica iz vsih stanov na pokopališče preblagega g. generalvikarija in stolnega prošta Ant. Kosa. Nezmerno ljudstva je hodilo ranjcega kropit, ki je ležal na mertvaškem odru od četertka dopoldne do sabote, — celo mesto je žalovalo, — le en glas je, kako dobrega, preblagega, usmiljenega gospoda smo zgubili! Danes ob tri četerti na osem je bilo truplo preneseno v stolno cerkev, opravile so se mertvaške molitve in sv. maša. Ob desetih so ga vzdignili gg. seminaristi, spremili in pokopali so ga mil. škof sami, spremljani od visokočast. kapiteljna, množega ljubljanskega in družega duhovstva (dasiravno je bil namreč dan pred nedeljo malo pripraven, je bilo vendar prišlo veliko g. duhovnov tudi iz daljnih krajev). Spremljal

je ranjcega deželni poglavar in veliko vradništva, deželni odbor itd. in pa dolga versta družega prebivavstva. Iz Kranja so bili vsi mestni odborniki z županom vred. Deželni odbor, kterega posebno spreten in marljivo delaven ud je bil ranjki, je bil razposlal še v svojem imenu posebno vabilo k pokopu, v kterem pravi:

Britko nalogo spolnuje deželni odbor s prežalostnim tem naznanilom, da je preblagi njega ud, prečastiti gospod

Anton Kos.

infulirani stolni prošt, knezoškofov veliki vikár, predsednik knezoškofijskega konzistorija, vitez ces. avstr. Franc-Jozefovega reda, poslanec v kranjskem deželnem zboru, podpredsednik Matice itd. itd. itd.

danea (10. grud.) zjutraj, 3 četerti čez sedem, po kratki pa hudi bolezní in prejetih sv. zakramentih za umirajoče, v 64. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspal.

Izverstna miloserčnost ranjcega, plemeniti njegov značaj, neutrudljiva delavnost in iskreno domoljubje zagotavljajo mu časten spomin pri vsacem, ki mu je v življenji bliže stal — pri vseh, ki so ga poznali. Vsa dežela žaluje, da je zgubila po njem poštenega, mnozaslužnega zastopnika svojega!

Preblagi ranjki je bil rojen na Jesenicah na Gorenskem 3. rožnika 1805, duhoven posvečen 26. vel. trav. 1828. Bil je pisar v knežje-škofijski pisarnici, dekan v Idriji, v Kranji, častni korar, in l. 1858 je prišel za stolnega prošta v Ljubljano. Po smerti ranjcega mil. škofa Alojzija je skoz več časa škofijo vladal, bil je general-vikar, v Kranji izvoljen v deželni zbor, tukaj tudi v deželni odbor, v Matici je bil podpredsednik itd. Kjer koli je bila kaka dobrotna ali domoljubna naprava, povsod so ranjcega iskali zavoljo njegove učenosti, blazega serca in dobrotnosti. Časti vredna M. Ana Marija v uršulinskem samostanu v Ljubljani je ranjcega sestra ne le po rodu, ampak tudi po duhu.

Ker je bil ranjki premožne rodovine, je zamogel pri vsi svoji vse skozi znani dorotljivosti še precej zapustiti in že so znane prav lepe reči o njegovi oporoki. Ljubljanska stolnica je velika dedinja, ktera bo pa 20.000 gl. izplačala za dobrodelne naprave: ljubljanski ubožnici 500 gl., idrijski 500, kranjski 1000, radoliški 500, jeseniški 5000 gl., ondotnemu fajm. za priboljšanje plače 5000 gld., cerkvam — idrijski, kranjski, radoliški, v Kranjski gori, fužinski po 500 gl., radeški 300 gl.; za dve dijaški vstanovi 3000 gl.; za zidanje jeseniške šole 1000 gl., in ondotnemu učitelju za priboljšek 1000 gl.; za večne maše v raznih krajih 2000 gl.; Matici 200 gl.; čitalnici za oblačilo ubožih šolskih otrok 50 gld. itd. Grajšinico Boben na Gorenskem je volil bratu in nekterim bližnjim sorodnikom; tudi posli so lepo obdarovani. „Tako dela tako obrekovana mertva roka! pristavljajo „Novice.“ Mi pa sklenemo: „Blagor mertvim, kteri v Gospodu zaspajo; njih dela pojdejo za njimi.“

— **Oblačila ubogim šolskim otročičem** se bodo delile v nedeljo dopoldne ob enajstih v čitalnici.

— „**Tovarš**“ piše: V zadnjem listu „Zg. Danice“ nekdo iz Primorja „Tovarševga“ dopisnika iz kamniškega okraja obdolzuje, da odriva prelepe Riharjeve pesmi; to pa gotovo ni res. Naš gosp. dopisnik meni tu napeve, ki jih skladajo „mojstri-skazi,“ kakoršnih se, žalibog, ravno na Slovenskem ne manjka.

— **Učiteljsko društvo za Kranjsko** s sedežem v Ljubljani je od vlade poterjeno. Vredništvo „Učit. Tovarša“ začasno sprejema ude. Vabljeni so v društvo gg. učitelji vsi in drugi šolski prijatli. Vpisnina je 1 gl. in letnina 1 gld., le za ude v Ljubljani in okolici je letnina 2 gl.

— **Wirtschaftskalender** je kmetijska družba na Kranjskem letos že šest-in-dvajsetič dala na svitlo.

— **Prašanja** pri poslednj. duh. poskušnji. Ex theologia dogmatica: 1. Ecclesiam catholicam nota sanctitatis esse insignitam demonstratur. 2. In quo consistit imago Dei in homine? 3. Quenam est necessaria materia ss. Eucharistiae? — Ex theologia morali: 1. Exponatur, quae sint variae formae peccati interni et qualis ejus relatio ad peccatum externum. 2. Explicetur necessitas spei christianae, deinde ejus dotes et fructus. 3. Quinam dicuntur negative cooperantes ad peccatum? an ob damnum illatum ad restitutionem tenentur. — Pro paraphrasi biblica: 1. Paraphrastico modo proponatur pericopa capituli 15. usque ad versum 17. inclusive evangelii s. Joannis. 2. Simili modo exprimat caput 8. epistolae ad Hebraeos.

Ex jure ecclesiastico: 1. Data notione beneficij exponantur variae beneficiorum species. 2. (Proposita erat arbor consang. ad relationem nupturientium solvendam.) Enumerentur impedimenta matrimonium impediencia juris tam canonici quam civilis simulque indicetur, an et quando sponsalia matrimonium irritum reddere valeant.

Iz pastirstva: 1. Naj se naznanijo zaumen, razdelitev, koristnost in lastnosti prestopov v cerkvenih govorih. 2. Kako se mora pri nakladanji spokornih del na spokornikovo zmožnost ozir imeti? 3. Kako naj ravná duhovni pastir, ako se pri izpraševanju ženinov kak zaderžek razodene? 4. Naj se osnuje pridiga z izdelano vpeljavo za 19. nedeljo po binkoštih. Rek in poglobitna resnica naj se vzameta iz dotičnega evangeljskega oddelka. —

Keršanski nauk za otroke: Kaj dobimo v zakramentu svete pokore?

Iz Lašč, 3. grud. Sr. P. — Letos sem bil pri nekterih šolskih preskušnjah na Dolenskem v novomeški dekaniji meseca kimovca. Rajnki prošt preč. gosp. J. Arko, daj mu Bog nebesa, je ljubeznjivo spraševal slovensko mladino, in veči del so mu otročici tudi verlo dobro odgovarjali. O tej priliki sem sosebnó vidil, da slovenske šole pod duhovskim vodstvom dobro napredujejo. Veči del tamkej podučuje le po en sam učitelj in edino slovenski, in otroci se skor toliko izučé kakor drugej pri dveh učiteljih, kjer se nemščina vmes meša.

Da je v naših krajih mnogo gorečnosti v Božji službi, kažejo o nedeljah, vse dni v Adventu v mrazi, in meseca majnika o Šmarnicah v naj večem delu napolnjene cerkve, njih vedno lepšanje, navdušeno petje sv. pesem itd.

Ker je mnogo ljudi iz laščanske, ribniške in sodaške fare se udeležilo sv. misijona na Blokah in jim je močno dopadlo, torej govorijo, da se bodo obhajali sčasoma tudi po teh farah ljudski misijoni v dušni prid prebivavstva. Sam sem vidil, da se pri sv. misijonu marsikteremu posvetnjaku misli obernejo na zveličanje duše in se po poslušnji izverstnih in pretresljivih govorov tudi zastaranim grešnikom zbuja vest, torej je res želeli misijone po vsih farah. Sej

V svetem misijonu, zagrešena duša!

Tebi zastarani greh se odpuša;

Rane skeleče se tamkej celijo,

Žalostne serca se tam ohladijo.

Posebno priporočiti bi hotel cerkvenim pevcem cerkvene pesmi iz latinskega, kakor jih v Danici izverstno prestavlja g. J. Bilc, in sicer po vže znanih napevih, kajti pesmi in napevi se kaj dobro podajajo za cerkev, v ktere duhu so. Sem ter tje sem vže slišal peti v cerkvah nektore izmed teh pesem po napevih, ki so bili zloženi za latinske, in prav spodbudno je bilo. V Laščah so peli prav dobro: „O pridi stvarnik, sv. Duh!“ z

napevom kakor pri latinski: Veni Creator. Te pesmi naj bi bile navadno petje o praznikih, kajti nikdar se ne bodo postarale, sej cerkev ostane vedno pri teh lepih himnah.

Pristavek. G. Bilčeve pesmi se zmiraj tudi posebej natiskajo, in berž ko bodo vse skupaj, se bodo dobivale po kakoršni koli poti. Nekteri mislijo, da bi se utegnile k „Potovanju v sv. deželo“ pritisniti — če bo le format dopustil. Vr.

Kaj je kej novega po domačem in tujem svetu?

(Zoperkatoliški škrat.) Kjer koli framasonski škrat še kaj katoliškega čuti, tje se zaganja z vsó silo. Akoravno se ne more reči, da je francoska vlada „catholicissima“, vender cerkev ondi preganjanja ne terpi, in to je novo-liberalistom vzroka dosti, da se v Francosko zaganjajo, ko so španjski prestol prekucnili. Laški rovarji se neki nadjajo, da najprej se bode republika razklicala v Madridu, potem v Parizu, potlej mislijo pa oni zrogoviliti. Tako vedó „Köln. Bl.“ Kakor je Napoleon prebrisan, je vender prašanje, če bo mogel ugnati kerte ali ne, ki vedno rijejo. „2. gruden,“ ko je bil Napoleon pred 17 leti prestol zasedel, jim je k temu marsikaj prilike dal. — Prus, kakor se čuti, zuniraj gleda, da bi še več pograbil. Ali tudi pri njem je to prav nespametno. Drakon je počil, ko se je bil preveč nadjedel. Veliki Prusii bi pri tolikem vpitji po „svobodi“, t. j. po republiki, poslednjič javaljne gospodaril samovladar, ako se bo spoznala volja kričarjev. Tudi je resno prašanje, ali bi pri tacih zverstnih prekucijah, ako bi zmagale, sijalo katoličanstvo in slovenstvu prijazno solnce? Kdor je za to dvoje, naj je za ravnopravno Avstrijo.

(Kakošna mera?) „Tagblatt“ ni mogel svoje jeze in nevošljivosti prikriti, da je gosp. korar in fajmošter Jož. Župan v pridigi v god čistega spočetja hvalil poglavarja katoliške cerkve — po vsem svetu ljubljene in spoštovanega Pija IX. In kaj še pristavi „Tagbl.“? Duhovni govornik je v svojem navdušenju segel tako daleč, pravi „Tagbl.“, da je poslednji vsmertenji v Rimu opravičeval. — Povejte, če je kdo že slišal tako potuhnjene besede! Kako bi neki poštenovič „Tagbl.“ opravičeval, ako bi kak nasprotnik zatajil človeško in keršansko čutilo ter bi nekoliko sodcev smodnika vtaknil pod tlak v dvorani, kjer se konstitutvereinerji zbirajo, pa bi ga zažgal, ko so ravno zbrani, in bi kacih 27 na kose in kosce razmesaril? Kaj ne, ljuba „Tagblattova dušica“, ti bi tacega sirotljeja poljubkala, objemékala in stokrat za nedolžnega razklicala?!

(Kosec zgodovine.) Leta 1782 je bila knezinja iz Nemškega v Versailles-u na Francoskem pri pridigi, ko je škof sam svaril pred velikimi nevarnostmi novejših modrijanov in je napovedal prekuc prestola in zatrenje vere. Neki francoski plemenitnik reče po pridigi knezinji: „Ali ste slišali, kaj je ta tepec sanjaril?“ — Dvé leti po prekucii vidi ta knezinja unega plemenitnika v prav revnem stanu v nekem nemškem mestu, kamor je bil prisiljen pobegniti. Ni se mogla zderžati ter ga praša: „No, ali je škof res takrat tako neumno sanjaril?“ — „Oh,“ je odgovoril plemenitnik, „ne spominjajte me na to, bil sem takrat norec!“ — „Volksztg.“ pristavlja: kar so bili tako imenovani „filozofi“, to so dandanašnji naši (psevdo-)liberalci, ki so „Aufklärung“ (luč, luč!) na bandero zapisali, v resnici pa na keršanstvo bijejo (Entchristlichung). — Pač marsikdo utegne čez kaj lét lačen ali celo preganjan cunjar biti, ki se danes kakor „lučnjak“ repenči zoper cerkev in duhovstvo, ktero resnico oznanuje. —

(Nova vojaška postava) je poterjena. Z njo vred je razklican cesarjev razglas do vojašine. V tem razglasu je rečeno, da miru potrebujemo, in v ta namen bode po novi postavi vse za orožje zmožno prebivavstvo vso svojo moč postavilo, ako bi bila zadnja sila, da se prebivavstvu naj dražji reči ohranijo. Velevano je v tem razglasu: da vojenstvo naj bo šola tistih čednost, brez katerih narodi ne morejo ohraniti svoje slave, in kraljestva ne svoje moči. Te čednosti so gotovo pred vsim keršanske čednosti; da bi jih pač imelo vse vojaštvo vselej zvesto pred očmi, — pred očmi med mladim in postarnim narodom, kteremu naj bi s postavnostjo, z možatim in neomadežanim obnašanjem lepe zglede dajalo. Njih Veličanstvo pričakuje od vojaških častnikov med drugim tudi to, da bodo poživili duha pravega reda (Ordnung) in krotitve (discipline). Nedvomljivo se smé ta naredba obračati tudi na versko stran; le samo vera je dosti terdna podlaga in dostojin nagib za ohranitev reda, zvestobe in pokoršine v časnih dolžnostih. Red in disciplina v cerkvenih dolžnostih, kar tiče službo Božjo itd., — red in krotitev ali čedna obnaša med narodom je vojaštvu neogibljivo potrebno, da pri narodu dobro ime ohrani. O tem bi se dalo veliko pisati, ako bi se imele vse vošila naroda razodeti, med kterim vojašina biva. Še iz mladih lét pomnimo, kako dobro serce so imeli ljudje do vojakov po „kvartirjih“ in kako vse so z njimi delili, kteri so bili čednega in modrega obnašanja. Z ljudstvom so jedli, velikrat delali, pa pridni tudi zvečer z družimi rožni venec molili. Lavdon, Sobieski in vsi véliki vojvodi so bili molitveni možje in v zaupanji na Gospoda vojenstva so sovražnike zmagovali. Tudi Prusi celo s protestantskim kraljem vred so v zadnji vojski veliko molili. Taki sméjo upati, da bodo srečni na vojski, kteri pomoči prosijo od Boga vojskinih trum.

Monti, eden unih dveh, ki sta bila zavoljo požiga in morije v Rimu ob glavo djana, je zapustil pismo do sv. Očeta, v kterem za odpušanje prosi in naznanuje, da so ga bili laški frajmavrarji (karbonarji) v svojo družbo dobili in sčasoma v imenovano hudodelstvo zapeljali. To so frajmavrarji, kakoršne je undan „Tagbl.“ tako lepo popisoval, hvalil in tudi „Danici“ v premislik priporočeval. Tudi njemu (Monti-u), kakor pravi, se je ta družba dobra zdela; prepozno pa je spoznal, kdo so ti ljudje, ki so ga najprej v hudobijo zapeljali, potem pa izdali rabeljnu, da bi sami odšli vladini roki. Zdaj pa se odpové ostudni sekti, in prosi, da bi se njegovo kesanje s časniki po vsem svetu razglasilo v osramotenje sovražnikov cerkve Božje in v zgled mladosti, da bi se ne dajala zapeljati tej brezbožni satanski zakletvi, ki nima nič družega v sebi, kakor sramoto, izdajstvo in nesrečo. On želi, da to razglašenje naj mu bo v pokoro in spravo za njegovo veliko hudodelstvo.

O spravi s Čehi se zdaj veliko piše, česar se pa tisti močno bojé, kteri Slovenom le davke privošijo, družega pa nič ne. Spomina vredne so besede v „Allg. Ztgi.“: Razdraženost dunajskih krogov je danes zoper Čeha tolika, kolikoršna je bila zoper Ogre, .. in vda-jajo se ravno tistim slepijam, ktere so imeli s Šmerlingom vred pred malo leti. „Tir. Stimmen“ pristavljajo, da uni ljudje svoje misli zoper Čeha razlivajo po „provincijalnih“ listih, in pravi: „Kakor so jenjali vse oger-sko sovražiti, tako bodo jenjali sovražniki Čehov biti, in po okolišinah že precej čez noč!“

Duhovni briksenske in družih dekanij so v posvetu enoglasno sklenili skupno naznaniti okrajnemu poglavarstvu, da jih vest ojstro veže v oziru na vpisovanje v matrike naredbe svojega preč. vikšega pastirja deržati se. (Tir. Stim.)

Novo berilo iz vsih vetrov. Skocija dobi pri obnovi katoliške hierarhije (cerkvene vlade) v deželi 2 vikši škofa in 10 škofov. — „Daily News“ piše, da je anglikanski duhoven g. Burnes Flayer prestopil v kat. cerkev; ta je že tretji duhoven, ki so prestopili poslednjih 14. dni. — V Šlezii je kraljica Avgusta kupila posestvo Trebnic in ga je darovala (katol.) malteškemu redu. Le-ta bo véliko poslopje popravil in ga zročil usmiljenim sestram. — V Bokenheimu pri Frankobrodu je postavljen vkladnik za katoliško cerkev; poprejšnja kurheška vlada je zmiraj privoljenje odbijala. — Na Angleškem so se nove volitve obnesle poleg prostomiselnosti; večina najmanj 150 poslancev bode neki za razdjanje vladavne anglikanske cerkve na Irskem, kjer je skorej vse ljudstvo katoliško, kakor je znano, tolste plače pa za nič vleče anglikanstvo. — Pri misionu v Skranton-u je bilo šest drugovercev sprejetih v katoliško cerkev in dva odpadnika sta se spravila z Bogom in s cerkvijo. — V amerik. Memfis-u je anglikanski obrednik Roggers prestopil v katoliško cerkev. — Govori se zopet o vojski; res, ni je viditi poti, po kteri bi se narodi umirili in neštevilne vojne trume orožje odložile, razun kacega evropejskega kongresa, kakoršnega Napoleon že davno svetuje. Potreba pa bi bilo dveh reči, 1. da bi se vsi zedinili, 2. da bi kongres pravično delal. — V 151. seji derž. zbora, 10. t. m., je bil izvoljen odbor, kteri bo predlagal, če se ima dovoliti prošnja inomoške deželne sodnije, da naj se poslanec Greuter v preiskavo vzame, ker ga hočejo tožiti celo zarad žaljenja veličanstva in kaljenja miru. — Ogerski deželni zbor je bil 10. t. m. dokončan. — Nadvojvoda Jožef je postal višji vojvoda ogerske deželne brambe. — Kolo-man Bedeković, hervaški poslanec, je izvoljen za ministra trojno-edinega kraljestva, baron Rauch pa za hervaškega bana. Razmere med Rimom in Avstrijo so še malo prijazne, in „Volksfrd.“ meni, da bo javaljne bolje, dokler Beust svojega djanja in misel v tem oziru ne spremeni. — Na Spanjskem se ne godi dobro, zmiraj pišejo o kresanji raznih strank. — Grecija odbija pogoje in tirjatve, ki jih je Turčija postavila, da se med njima mir ohrani. To je hudo znamenje; najberže bo pa Turčija še kaj prejenjala, ker vé, da nji je voda naj bližej gerla. Rumunija neki hoče segati po Sedmograškem. In verh tega še po Beustu od več strani kljujejo, posebno od pruske. Tudi struna med Prusijo in Francijo se čedalje huje nateza. — Med tem ko vse po svetu vré, se pa v Rimu, bi djal, mirno pripravljajo na vesoljni cerkveni zbor, do kterega že ni več celo leto. Naredbe in priprave k zboru so izročene vélikemu ali središnemu odboru, kteremu je na čelu 6 kardinalov, kterih vsak je predsednik posebne komisije, kakoršne so: za dogmatiko, za politiško-verske, jutrovske reči itd. Vse je v pričakovanji, marsikaj v nevarnosti, samo cerkvi se ni ničesar bati, ker je njena podlaga Kristus. — Razpor med Turčijo in Grecijo je doveršen, turški poročnik je zapustil Atene in greški Carigrad 14. t. m. — 9. apr. 1869 bodo sv. Oče Pij IX obhajali petdesetletnico svojega mašništva alizla to mašo. Družba katoliških mladenčev v Bolonji kliče torej katoliške Italijane, zlasti mladenče, da naj napravljajo zbirke za imenitno darilo sv. Očetu za ta imenitni dan.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Č. g. Fr. Fik-u, fajm. pri M. D. v Rojah na Koroškem, je podeljena fara Mengeš; č. g. Jak. Gruden-u, lok. v Poljanici, pa fara Fužine. Leskovška fara je razpisana 5. grud. — Umerla sta č. g. Fr. Rant, lokal. na Robu, 11. t. m., in Ign. Remic, farni vik. v pokoju, 14. t. m. v Ljubljani. R. I. P.